

Петренко Ю.І., старший викладач

Харківська державна академія фізичної культури

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК СКЛАДОВА ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

***Анотація.** У статті розглядаються теоретичні визначення понять «компетентність» та «інформаційна компетентність». Визначено, що інформаційна компетентність є частиною професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури, та виражається в наявності комплексу знань, умінь, навичок і рефлексивних установок у взаємодії з інформаційним середовищем.*

***Ключові слова:** компетентність, інформаційна компетентність, майбутні фахівці фізичної культури, професійна підготовка.*

Вступ. У сучасному світі процес становлення інформаційного суспільства відбувається надзвичайно швидко й інформація стає найважливішим компонентом для професійного розвитку фахівців всіх сфер як суспільного життя, так і вищої освіти, зокрема і в галузі фізичної культури.

Мета дослідження: здійснити аналіз існуючих підходів до визначення поняття «компетентність» та «інформаційна компетентність», визначити компоненти інформаційної компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури в процесі їх професійної підготовки.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення спеціальної наукової літератури, педагогічне спостереження.

Результати дослідження. Питанням щодо вдосконалення системи освіти шляхом впровадження компетентнісного підходу активно досліджували вчені: І. Бех, Н. Бібік, Д. Гришин, І. Зязюн, В. Краєвський, О. Локшина, Н. Ничкало, О. Савченко, О. Овчарук, О. Пометун, В. Серікова, А. Хуторський. Вимоги до професійної компетентності фахівців з фізичної культури в Україні досліджували: Н. Денисенко, А. Сущенко, Б. Шиян.

У законі України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради, 2014, № 37-38, ст.2004), термін «компетентність» трактується як «динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти».

Термін «компетентність» (лат. Competentia – «спільно добиватися, досягаю, відповідаю, підходжу») є похідним від слова «компетентний», що означає, в свою чергу: володіє компетенцією; знаючого, досвідченого в певній галузі.

Аналіз літературних джерел дозволив виявити, що «компетентність» в науковій літературі тлумачиться по-різному: як синонім професіоналізму; як готовність фахівця включатися в певну діяльність і як атрибут підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Згідно з великим тлумачним словником сучасної української мови термін «компетентність» тлумачиться як «поінформованість, обізнаність, авторитетність».

За класифікацією А. В. Хуторського, розрізняють такі компетентності: ключові (входять до складу міжпредметного компонента), загально-предметні (пов'язані з певним колом навчальних дисциплін та галузей знань) та предметні (формуються в колі окремих дисциплін) [7].

Ключові компетентності в українських офіційних освітніх документах розділяють на: соціальні, полікультурні, інформаційні, саморозвитку та самоосвіти, продуктивної творчої діяльності.

Згідно з проведеного літературного аналізу наукових праць багатьох вчених, саме інформаційна компетентність вважається однією з найважливіших компонент при професійній підготовці фахівців фізичної культури.

П. Беспалов визначає інформаційну компетентність як «...інтегральну характеристику особистості, що передбачає мотивацію до засвоєння відповідних знань, здібність до вирішення завдань в учбовій і професійній діяльності за допомогою комп'ютерної техніки і володіння прийомами комп'ютерного мислення»[4].

Поряд з поняттям «інформаційна компетентність» часто використовуються такі поняття, як «комп'ютерна компетентність», «комп'ютерна грамотність», «технологічна грамотність», «інформаційна грамотність», «інформаційно-технологічна компетентність», «інформаційна культура».

Поняття інформаційної компетентності невід'ємно пов'язане з поняттям інформаційної культури, під якою ми розуміємо сукупність норм, правил і стереотипів поведінки, пов'язаних з інформаційним обміном у суспільстві.

На думку Н.В. Баловсяк [3] інформаційна компетентність включає три компоненти:

- інформаційну (здатність ефективної роботи з інформацією у всіх формах її представлення);
- комп'ютерну або комп'ютерно-технологічну (що визначає уміння та навички щодо роботи з сучасними комп'ютерними засобами та програмним забезпеченням);

– процесуально-діяльнісну (яка визначає здатність застосовувати сучасні засоби інформаційних та комп'ютерних технологій до роботи з інформацією та розв'язання різноманітних задач).

Дану сукупність компонент автор доповнює особистісними якостями майбутнього фахівця, які виражають здатність спеціаліста до успішного здійснення професійної діяльності, зокрема, здатність до рефлексії, самоусвідомлення власної діяльності, комунікативні здібності, здатність до самоорганізації та організації інших людей, можливості швидкої мобілізації та зміни характеру виконуваної діяльності.

В свою чергу у науковій статті автор Хоменко П.В. [6] систематизує та визначає структурні компоненти, властивості та функції інформаційної компетентності у системі професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури.

Структурні компоненти : когнітивний; ціннісно-мотиваційний; техніко-технологічний; комунікативний; рефлексивний.

Властивості: дуалізм, відносність, структурованість, селективність, акумулятивність, самоорганізованість, поліфункціональність.

Функції: пізнавальна, комунікативна, адаптивна, нормативна, оціночно-інформативна, інтерактивна.

Таким чином, професійну підготовку варто розглядати як навчальний процес у вищій школі, що спрямований на формування готовності майбутніх фахівців фізичної культури до застосування інформаційних технологій в процесі навчання, майбутньої професійної діяльності, та самовдосконалення впродовж всього життя [1,2,5,8]. Теоретичний аналіз проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури показав, що означена проблема досліджувалась у таких напрямках: професійному, особистісному, технологічному.

Висновки. Формування інформаційної компетентності майбутнього фахівця з фізичної культури є важливою складовою в процесі його професійної підготовки. Системне, цілісне уявлення про інформаційну компетентність, виділення її структури, обґрунтування критеріїв, функцій і рівнів сформованості, дозволяє цілеспрямовано і ефективно організувати навчальний процес в рамках освітньої діяльності, підвищити рівень наочно-спеціальних знань, ухвалювати ефективні рішення в навчальній роботі, цілеспрямовано і системно розвивати знання, вміння та навички в системі безперервної освіти, що в типовому наслідку є основним компонентом підвищення якості професійної освіти.

Перспективи подальших досліджень направлені на детальне вивчення змісту, критеріїв та рівнів інформаційної компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури в процесі професійної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ашанін, В.С. (2016). «Щодо формування компетентності випускників вузів фізичної культури і спорту з використання багатовимірних методів аналізу даних в задачах професійної спрямованості». *Фізична культура, спорт та здоров'я*, 309-312.
2. Ашанін, В.С., Філенко, Л.В. (2018). «Інформаційна компетентність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту». *Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії*. К.: НУФВСУ, 126-128.
3. Баловсяк, Н. (2004). «Інформаційна компетентність фахівця». *Педагогіка і психологія професійної освіти*, № 5, 21-28.
4. Беспалов, П.В. (2003). «Компьютерная компетентность в контексте личностно-ориентированного обучения». *Педагогіка* № 4, 45-50.
5. Петренко, Ю.І., Ашанін, В.С., Басенко, О.В. (2015). «Використання інформаційних технологій у навчальному процесі ВНЗ фізичної культури, як засіб формування біомеханічних знань». *Фізична культура, спорт та здоров'я*. Х.: ХДАФК, 279-280.
6. Хоменко, П.В. (2013). «Формування інформаційної компетентності майбутнього фахівця фізичної культури». *Збірник наукових праць. Випуск 13, Розділ 1. Педагогіка*, 158-161.
7. Хуторской, А.В. (2002). «Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования». *Ученик в общеобразовательной школе*. М.: ИОСО РАО, 135-157.
8. Filenko, L., Ashanin, V., Basenko, O., Petrenko, Y., Poltoratska, G., Tserkovna, O., Kalmykova, Y., Kalmykov, S., Petrenko, Y. (2017). «Teaching and learning informatization at the universities of physical culture». *Journal of Physical Education and Sport*, 17(4), 2454-2461.